

MIŠLJENJE I STAV UDRUŽENJA ZA ZAŠTITU PRAVA PACIJENATA O DOKUMENTU AGENCIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE SRBIJE :

„IZVEŠTAJ O OBLICIMA, UZROCIMA I RIZICIMA KORUPCIJE U SISTEMU ZDRAVSTVA“

JAVNO PREZENTOVANOG 05.09.2012

UVOD

U proteklih deset godina **najveći civilizacijski neprimereni korupcionaški skandali** desili su se u zdravstvu Srbije. Za neke od tih afera, Stiven Kon, dir. Vašingtonskog centra za uzbunjivače podvukao je potrebu razmatranja ne termina korupcija već **masovnog ubistva** (<http://pistaljka.rs/home/read/130>) lako su gotovo sve afere godinama poznate javnosti i opisane detaljno u medijima, činjenica da **odgovornost za njih snose najviši državni funkcioneri** dovela je do izostanka bilo kakvog **pravosudnog epiloga**.

Sve ovo je dovelo do **tačke 11**, **Rezolucije Evropskog parlamenta** o pridruživanju Srbije EU od 29.03.2012, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+20120329+TOC+DOC+XML+V0//EN> u kojoj se jasno traži i ukidanje visoke **institucionalne korupcije u zdravstvu Srbije**.

FINANSIRANJE I NAČIN IZRADE IZVEŠTAJA

Po navodima iz medija izradu Izveštaja finansirala je Fondacija Konrad Adenauer. Javno nije objavljeno koliki je to iznos, ne zna se koji **stručnjaci su učestvovali u izradi izveštaja (tj. da li su ti stručnjaci i deo uzroka sadašnjeg koruptivnog stanja u zdravstvu)**, koja agencija je vršila medijsko istraživanje i na kom uzorku, ne zna se čak ni kad je počela ni kad je završila aktivnost oko izrade ove studije. **Ovakvo netransparentno vođenje izrade studije o ovako važnoj temi predstavlja nedopustiv propust i ozbiljno narušava poverenje građana u samu Agenciju za borbu protiv korupcije**. Na samom predstavljanju Izveštaja medijima prvo novinarsko pitanje **na koje nije dobijen odgovor** je bilo „da li su osobe koje su učestvovala u izradi Izveštaja bile u konfliktu interesa.

DO CILJA, POGREŠNOM METODOLOGIJOM

U Studiji renomirane konsultantske kuće ECORYS (<http://www.minzdravlja.info/downloads/2011/Avgust/ProcenaMedjunarodnePomociUSrpskomZdravstvenomSektoru.pdf>) jasno je ukazano da je **oslanjanje samo na „zvanične izvore“ dovelo do netačnog i neistinitog izveštavanja Evropske Komisije** o uspešnosti programa međunarodne pomoći. Ispravnost stava Ecorysa jasno je vidljiva i u ovom Izveštaju koji se **oslanja i analizira kao ključne - netačne navode i činjenice**.

U analizi objavljenih medijskih informacija o stanju korupcije u zdravstvu korišteni su samo navodi iz medija na koje **država ima jasan i odlučujući uređivački uticaj ili iz medija koji su u vlasništvu političara ili lica povezanih sa aktuelnom politikom**. (<http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-1681/predstavljen-izvestaj-o-pritiscima-i-kontroli-medija-u-srbiji>)

U delu Izveštaja koji kao osnov analize pominje **predstavke građana i nevladinog sektora nije navedeno da su predstavke dali duvači u pištaljku i da nisu u pitanju predstavke već obimni dokazni materijal** kao što nije navedena ni jedna predstavka koja dokumentovano ukazuje na **postojanje sukoba interesa u radu i odlučivanju Agencije za borbu protiv korupcije u postupanju**

prema aferama u zdravstvu (član uprave Agencije Dr.Slobodan Beljanski je ujedino i pravni zastupnik menadžera protiv čije ustanove Agencija vodi administrativnu istragum u slučaju preprodaje mesta za lečenje pacijenata obolelih od raka).
http://www.pravonazdravlje.com/documents/aktivnosti/prilog_VIII.pdf

MIŠLJENJE I STAV UDRUŽENJA „PRAVO NA ZDRAVLJE „ O IZVEŠTAJU.

Pogrešna metodologija, netransparentan rad i očigledna nekompetentnost učesnika u izradi Izveštaja dovela je do

- pogrešno utvrđenih uzroka i oblika korupcije u zdravstvu Srbije
- pogrešnih preporuka za suzbijanje korupcije u zdravstvu Srbije gde je izbegnuto čak i pominjanje slabosti državnih i nezavisnih institucija kao bitnog uzroka i nosioca korupcije u zdravstvu Srbije.

Izveštaj tendenciozno pogrešno ukazuje da su glavni krivci i nosioci korupcije u zdravstvu direktori zdravstvenih ustanova i navodno neuređen odnos lekar-pacijent. Ovo pogrešno ukazivanje izaziva našu zabrinutost jer negira realnost institucionalne korupcije a time i potrebu borbe protiv nje. Izveštaj žrtve te institucionalne korupcije, pacijente i lekare proglašava krivcima koji shodno datim Preporukama za ozdravljenje moraju biti kažnjeni od strane stvarnih krivaca- Institucija.

Ovo nas drži u uverenju da je i sama svrha pravljenja ovako koncipiranog izveštaja bila simulacija borbe protiv korupcije i davanje alibija odgovornim funkcionerima zbog sve veće zainteresovanosti Evropskog parlamenta i bojazni od trajno otvorenih Poglavlja 23 i 24 <http://www.euractiv.rs/eu-i-zapadni-balkan/3277-dva-koraka-nazad-u-proirenju-eu.html> Upitnika o pridruživanju Evropske Unije.

Mišljenja samo da ovakav pristup predstavlja i zloupotrebu poverenja i sredstava Fondacije Konrad Adenauer.

OBRAZLOŽENJE:

U zemljama evropske unije, lekari i pacijenti varaju osiguravajuća društva i državu, zato se to i zove prevara. U Srbiji država i državno osiguranje varaju lekare i pacijente i to se zove sistemska korupcija pa i organizovani kriminal. Ovo je razlog zato se u Srbiji ne mogu primeniti iskustva i postupci za suzbijanje korupcije koje primenjuju zemlje evropske unije.

Primarni razlog metastazirajuće korupcije u zdravstvu Srbije su Zakon o zdravstvenom osiguranju i Zakon o zdravstvenoj zaštiti Srbije <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/263152/Vinke-Za-clanstvo-u-EU-neophodno-resiti-problem-korupcije> koji su usvojeni u skupštini Srbije 2005 I pored upozorenja o posledicama od strane stručne javnosti I nevladinog sektora, a dodatno još pogoršani u periodu do 2012 brojnim podzakonskim aktima i tehničkim zakonima. Zakoni su u skupštini usvojeni „u paketu“ sa usvajanjem budžeta pod lažnim obrazloženjem da njihovo usvajanje predstavlja uslov/zahtev evropske unije i svetske banke (<http://uddkrvi.org.rs/pdf/00073.PDF>) Ovi zakoni ustoličavaju korupciju i diskriminaciju kao osnov funkcionisanja zdravstva Srbije

Sistemske zakoni bazirani na korupciji i diskriminaciji , uz institucije kao epicentra koruptivnog delovanja, u veoma kratkom roku doveli su do:

- formiranja crnog tržišta medicinskih usluga u Srbiji , koje ima regionalni koruptivni uticaj.
- divlje „privatizacije“ javnih zdravstvenih ustanova i fondova

- formiranja pseudo privatnog sektora čiji se rad isključivo zasniva na državnim zdravstvenim radnicima- „renta doktor“ fenomen
- obimnog i masivnog kršenja ne samo prava pacijenata ,već osnovnih ljudskih prava kao što je pravo na život

Ovako organizovano crno tržište medicinskih usluga institucionalno organizovano se brani neprimerenim spoljnim uticajem na rad sudstva http://www.pravonazdravlje.com/documents/aktivnosti/prilog_1.pdf , <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Medel-u-srpskom-pravosudju-sve-pobrkano.lt.html> kontrolom medija , kontrolisanim regulatornim telima (Lekarska i stomatološka komora http://www.uplss.org/UPLISS_site/dogadjaji.html#OdboSKSr_8jun_2012) , neefikasnim nezavisnim institucijama(Ombudsman, Poverenik, Agencija za borbu protiv korupcijehttp://www.pravonazdravlje.com/documents/aktivnosti/javni_zahtev.pdf), pravljenjem državno finansiranih i vođenih nevladinih organizacija (http://www.alo.rs/vesti/23829/Vladini_prave_nevladinu .Primeri institucionalne odbrane crnog tržišta su: Preprodaja mesta za lečenje pacijenata obolelih od raka u Institutu za onkologiju Vojvodine, Povećenje smrtnosti od 600% pacijenata na hemodijalizi zbog komercijalnih dogovora sa snadbevačima, nezakonita povezanost hitne pomoći i pogrebnih preduzeća, nabavka kola hitne pomoći iz stranih donacija, nabavka sterilizatora u Sremskoj kamenici, međunarodni projekat pomoći uništavanja medicinskog otpada, rad sa stranim pacijentima u oblastima gde postoje liste čekanja i dr...

Ovako institucionalno organizovano crno tržište medicinskih usluga obesmisliilo je i zloupotrebilo gotovo sve programe međunarodne podrške i pomoći zdravstvu Srbije. (Zloupotreba kredita za rekonstrukciju 20+1 bolnica, http://www.healthcareanticorruption.org/mi_korupcija/Hronologija%20medija/20120913NIN.html Uspostavljanje nacionalne službe za transfuziju Srbije, <http://www.uddkrvi.org.rs/pdf/00049.PDF> Podrška reformi primarne, sekundarne i tercijalne zdravstvene zaštite, Uspostavljanje novog načina plaćanja u zdravstvu-kapitacijhttp://www.pravonazdravlje.com/mediji_27_08_2012.html , Informatizacija zdravstvenih ustanova I dr,...). **U samom izveštaju Agencije za borbu protiv korupcije , gotovo sve oblasti koje se pominju kao izvor korupcije „uspešno“ su uređene kroz programe tehničke podrške i saradnje iz fondova Evropske Agencije za rekonstrukciju i Delegacije Evropske Unije u Srbiji ili u okviru projekata Svetske banke (Uspostavljanje zdravstvenog menadžemanta, Škole javnog zdravlja, nadogradnja kapaciteta minstarstva zdravlja, informatizacija i dr...)**

Nezavisne institucije (Ombudsman, Poverenik za informacije od opšteg interesa, Agencija za borbu protiv korupcije) trenutno **ne predstavljaju rešenje već su sastavni deo problema institucionalizovane korupcije u Srbiji** . Koliko je rad nezavisnih institucija podređen uticaju politike možda najbolje govori izjava samog Ombudsmana . Nastupajući na okruglom stolu „Da li je srpsko zdravstvo najgore u evropi“ u organizaciji Demokratskog centra a govoreći o slučaju preprodaje mesta za lečenje pacijenata obolelih od raka u Univerzitetskoj klinici Institut za onkologiju Vojvodine rekao je : (transkript) <http://208.131.145.245/index.php?vrsta=tribina&kategorija=&tekst=57&naredba=prikaz#1294> „ Prof. Mićunović i drugi su rekli kako političari nisu prepoznali značaj zdravstva. Jesu, znate kako? U svakom upravnom odboru svake zdravstvene ustanove u Srbiji sede političari. Kad god dođemo do jednog konkretnom postupka, jedne konkretne životne situacije koju treba ispraviti, **to postaje politička odluka**. Kad posle šest meseci istraga dođemo do vrlo jasnog i konkretnog rezultata da je ozbiljna velika zdravstvena ustanova uzimala novac od građana Srbije za ono što

nije smela da čini i kad to bude proizvedeno u formi dokazanog materijala, ja dobijam napismenu odluku da nema potrebe za odgovornošću direktora te ustanove, jer obećao je, to više neće raditi. Neće više uzimati pare koje je uzimao. U razgovoru sa ministrom zdravlja, on me upozna sa načinom na koji se stvaraju veštačke nestašice lekova u Srbiji, pitamo kako jedan drugom možemo da pomognemo, ali dolazimo do situacije da ubeđivanje da je dobro, ne vidimo kome vodi.“

Kad navod iz Izveštaja „po kome pacijenti **imaju pravo** da u slučaju nemogućnosti ostvarivanja već Zakonom garantovanih prava se mogu obratiti Ombudsmanu upotpuniti njegovim tumačenjem tog prava „da je pre obraćanja Ombudsmanu pacijent dužan da iscrpi sva postojeća pravna sredstva (obraćanje direktoru ustanove, zaštitniku prava pacijenata u ustanovi, završeni sudski postupci itd) dobijate pravu sliku- **zaštita zakonskih prava pacijenata ne postoji.**
http://www.pravonazdravlje.com/documents/aktivnosti/13_01_2012_pravne_mere.pdf

Dopis iz kancelarije Poverenika za zaštitu ličnih podataka br.164-00-00071/2012-07 a koji se tiče Prijave zbog **javnog objavljivanja elektronskih zdravstvenih dokumenata pacijenata koji sadrže lične podatke** daje dopunu I onako jasne slike nemogućnosti istvarivanja prava. Uz konstantaciju da Poverenik za zaštitu ličnih podataka građana za 9 meseci nije uspeo ni da sačini zapisnik o kontroli, još više zabrinjava činjenica koje se jasno vidi iz Dopisa da **zaposleni u kancelariji Poverenika ne razlikuju osnovne termine iz posla kojim se bave.** Ne znaju razliku između pojma elektronski podatak I elektronski dokument, razliku između elektronske baze podataka I elektronske arhive kao ni razliku između samoproglšenih standarda bezbednosti koje daje proizvođač I proverljivih sertifikovanih standarda bezbednosti zaštite podataka.

Kad navedene činjenice realnog nepostojanja zaštite ličnih podataka građana stavite uz **preporuku Ecorysa “da projekte koji nisu uređeni domaćim zakonodavstvom ne treba raditi”** dobijete realnu vrednost antikoruptivne preporuke iz Izveštaja o nužnosti nastavka informatizacije.:

Tri bitna zakona koja uređuju oblast informatizacije su **Zakon o elektronskom dokumentu** (donešen bez I jednom podzakonskog akta) , **Zakon o elektronskom potpisu** (Donešen bez podzakonskog akta o vremenskom pečatu) I **Zakon o elektronskim arhivama**(Nepostoji). **Sa gledišta prava pacijenata I medicinskog prava to znači:** Dokument za koji se ne zna kako treba da izgleda, se zna ko ga je potpisao ali ne i kada. Zbog nepostojanja proglašenih proverljivih standarda bezbednosti tom dokumentu pristupa ko i kad hoće a zatim ga smešta u zakonski nepostojeću elektronsku arhivu. **Takav elektronski dokument nema nikakvu vrednost na sudu.**

Sa gledišta borbe protiv korupcije, preporuka iz Izveštaja o nužnosti daljnje divlje i stihiske informatizacije bez preispitivanja postojećeg stanja i rezultata ,predstavlja direktnu zaštitu već ostvarenih koruptivnih interesa firmi finansijera političkih stranaka. Najbolji dokaz za ovu činjenicu je rad komisije za akreditaciju medicinskih softvera koja se sastala jednom , sertifikovala par softvera i nije se više **nikad sastala u proteklih 2 godine** da razmotri sertifikovanje softvera ostalih firmi koje nisu finansijeri stranaka.

http://www.pravonazdravlje.com/documents/aktivnosti/10_09_2012_zajt_zainfor.pdf Da podsetimo, ova akreditacija je uslov za implementaciju programa u informacione sisteme u zdravstvu. **Od 2003 do danas u Informatizaciju, bez osnovne zakonske podloge, usvojenih standarda bezbednosti, bez vidljivog efekta I koristi za pacijente do sada je uloženo nekoliko desetina miliona evra !**

Brojne opšte preporuke iz Izveštaja tipa, nužnost transparentnog donošenja podzakonskih akata (koruptivnih sistemskih Zakona) nije potrebno posebno komentarisati. Međutim nužno je ukazati na **osnovno nepoznavanje suštine problema koji se opisuje u Izveštaju** a tiče se Evropske povelje o pravima pacijenata i zakona o Pravima pacijenata.

Evropska Povelja o Pravima pacijenata (Rim 2002) je temeljni dokument za reformu zdravstva u zemljama Evropske Unije a poglavlje II u kome su definisana 14 prava pacijenata su sastavni deo Evropskog ustava. Jasnije rečeno, Evropska Povelja o Pravima Pacijenata i pojedinačni Zakoni o pravima pacijenata koji donose pojedinačne zemlje **predstavljaju uputstvo institucijama u pisanju zakona i planiranju zdravstvene zaštite populacije a ne predmet spora na relaciji pacijent-lekar**

U ovakvom koruptivnom sistemu, antikoruptivna preporuka o donošenju tehničkog Zakona o pravima pacijenata je najblaže rečeno zatvaranje očiju pred realnošću. Prava pacijenata nisu ugrožena nepostojanjem zakonske regulative već koruptivnim sistemskim zakonima i **institucionalnim nepoštovanjem već postojećih prava** .

Stoga, iz do sada nevedenih činjenica misljenja smo da ovaj dokument ima vrednost samo kao potvrda da su **Institucije Republike Srbije napokon priznale potrebu za rešavanjem metastazirajuće korupcije u zdravstvenom sistemu** . U postupku utvrđivanja oblika,uzroka ili rizika korupcije ovaj dokument nema nikakvu praktičnu vrednost.

U Beogradu 21.09.2012

Udruženje za zaštitu prava pacijenata
„Pravo na Zdravlje“
Predsednik Udruženja Miroslav Petrović

www.pravonazdravlje.com
pravo.zdravlje@gmail.com
tel +381 63 388 335